

Betesdriftens kostnad

-vid uppfödning av mjölkraskvigor

Mikaela Samuelsson & Lovisa Söderlund

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institution för människa och samhälle

Lantmästare - kandidatprogram

Alnarp 2022

Betesdriftens kostnad -vid uppfödning av mjölkraskvigor

*The cost of grazing
-when rearing dairy cows*

Mikaela Samuelsson & Lovisa Söderlund

Handledare: Sebastian Remvig, SLU, Institutionen för människa och samhälle

Examinator: Martin Melin, SLU, Institutionen för människa och samhälle

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i företagsekonomi, G2 - Lantmästare - Kandidatprogram
Kurskod: EX0883 VT2022
Program/utbildning: Lantmästare - kandidatprogram
Kursansvarig inst.: Erik Hunter, SLU, Institutionen för människa och samhälle
Utgivningsort: Alnarp
Utgivningsår: 2022

Nyckelord: Kostnad på bete, kviga, TB-kalkyl, betesdrift, stöd, vikt på kviga, tillväxt, kostnadssimulering, uppfödning

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institution för människa och samhälle

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Läs om SLU:s publiceringsavtal här:

- <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☒ JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

I Sverige finns en beteslagstiftning som är tvingande och därmed måste alla nötkreatur över sex månaders ålder vara ute på bete under sommaren. Beroende på vart i landet produktionen bedrivs är längden av betesdriften varierande. Betesdrift ger upphov till en rad positiva effekter, såsom ökad djurvälstånd, friskare djur, öppna landskap och ökad biologisk mångfald. Det finns idag en kritik mot Sveriges beteslagstiftning, trots detta har lantbrukaren sina djur ute på bete längre tid än vad som är lagstiftat. På grund av detta ska studien undersöka den ekonomiska aspekten av att ha ungdjur ute på bete. Syftet med studien är att undersöka om utevistelsens längd på bete och om olika stöd påverkar mjölkföretagarens uppfödningsekostnad för kvigor. Befintliga täckningsbidrag (TB-kalkyler) från HIR Skåne och Hushållningssällskapetets efterkalkyler för växtodling och husdjur ligger till grund för den kostnadssimulering som görs i arbetet. Studien utgår från att kvigan ska kalva in vid 24 månaders ålder vilket idag är den rekommenderade åldern för kvigor att kalva in. De två vanligaste raserna i Sverige, svensk röd och vit boskap (SRB) och Holstein kommer att användas i studien. Dessa ska väga 320 kg (SRB) och 350 kg (Holstein) och semineras mellan 13 – 15 månaders ålder för att få en genomsnittligt inkalvningsålder på 24 månader. Utifrån dessa förutsättningar har beräkningar gjorts som visar att en längre betesperiod ger upphov till positiv ekonomisk effekt för lantbrukaren så länge kvigan växer på bete. Om stöden inte räknas med skulle kvigorna behöva växa minst 600 g/dag för att det ska vara ekonomiskt bättre att ha kvigorna ute på bete mot att ha dem inne på stall. Vilket visar att de befintliga stöden kompenserar för lägre tillväxt under betesperioden.

Abstract

In Sweden there is a legal requirement for all cattle over the age of six months to be let out to graze during the summer. The period spent grazing is dependent on where in the country the business is situated. Grazing has positive effects for animal health and welfare, as well as helping to maintain open landscapes and increasing biological diversity. Today there is some opposition in Sweden to the grazing requirement; however, in practice farmers allow their animals to graze for a longer period than is required by law. In this study the economic aspect of keeping young cattle on pasture will be investigated. The purpose of the study is to investigate if the length of the grazing period, and different types of economic support, influence the cost of rearing heifers in dairy farms. Contribution margin data from HIR Skåne and accounts for crop and animal production from Hushållningssällskapet form the basis for the cost simulations in this analysis. In the study a first calving age of 24 months is assumed, which is the current recommended age for heifers to have their first calf. The two most common dairy breeds in Sweden, Swedish Red-and-White (SRB) and Holstein will be used, with their weight being 320kg (SRB) and 350kg (Holstein) when inseminated at an age of 13-15 months, in order to have an average first calving age of 24 months. Using these assumptions, calculations were made showing that a longer grazing period generates a positive economic outcome for the farmer, as long as the heifer keeps gaining weight. If the economic supports are excluded, the heifers would have to gain at least 600 g/day for a grazing-based system to have a better economic outcome compared to keeping the heifers inside. This shows that the existing supports compensate well for lower weight gain during the grazing period.

Förord

Lantmästare - kandidatprogram är en treårig utbildning som omfattar 180 högskolepoäng. Utbildningen utgår från SLU Alnarp, och är en fördjupande utbildning i den agrara näringen. Den sista delen i utbildningen är ett obligatoriskt arbete som kallas för examensarbete. Detta arbete ska genomföras under 10 veckor, en kurs som motsvarar 15 (hp) högskolepoäng. Arbetet ska innefatta en skriftlig rapport samt en muntlig redovisning i slutskedet av kursen.

Idén fick vi genom att diskutera vad vi båda är intresserade av och kom fram till att skriva om vad kvigan kostar på bete och om hon är lönsam eller inte.

Ett stort tack till Sebastian Remvig som har varit vår handledare och väglett oss genom detta arbete.

Examinator för arbetet var Martin Melin

Alnarp 2022

Mikaela Samuelsson & Lovisa Söderlund

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	9
Figurförteckning.....	10
Förkortningar.....	11
1. Inledning	12
1.1 Bakgrund.....	12
1.2 Problemformulering.....	14
1.3 Syfte	15
1.4 Avgränsning	15
2. Teoretiskt ramverk.....	16
2.1 Rörliga och fasta kostnader	16
2.2 Kostnader för betesdrift.....	17
2.3 Uppfödningsekostnader	17
2.4 Kostnadsanalys.....	18
2.5 Teoretisk syntes	19
2.6 Hypoteser.....	19
3. Metod	21
3.1 The ingredients method	21
3.2 Bidragskalkylering	21
3.3 Hur olika kostnader har tagits fram och hur modellen är byggd	23
3.3.1 Kostnader	24
3.3.2 Subventioner.....	24
3.3.3 Uträkningar	25
4. Resultat.....	29
5. Diskussion.....	33
5.1 Ekonomi	33
5.2 Management av kvigor på bete.....	35
5.3 Begränsningar i arbetet.....	35
6. Slutsats	37
6.1 Förslag på fortsatt forskning	37
Referenser	39

Tryckt material.....	43
Bilaga 1: Fasta och rörliga kostnader	44
Bilaga 2: Faktorer	45
Bilaga 3: Matris Holstein	46
Bilaga 4: Matris SRB	48

Tabellförteckning

Tabell 1 Inkalvningsålderns variation	29
Tabell 2 Antal dagar på stall.....	29
Tabell 3 Hektar per kviga	30
Tabell 4 Kostnad för stallbyggnaden.....	30
Tabell 5 Totala kostnader på Stall.....	30
Tabell 6 Total kostnad	30
Tabell 7 Totalkostnad efter stöd	31
Tabell 8 Total kostnad efter stöd för SRB	31

Figurförteckning

Figur 1 Hur täckningsbidrag räknas ut	22
Figur 2 TB-kalkyl kviga	23
Figur 3 Uppfödningsekostnaden för kvigor påverkas av dessa variabler.....	27
Figur 4 Total kostnad efter stöd	31

Förkortningar

SLU	Sveriges lantbruksuniversitet
LRF	Lantbrukarnas riksförbund
SRB	Svensk röd och vit boskap
TB	Täckningsbidragskalkyler
MJ	Megajoule
Ts	Torrsubstans
HIR	Hushållningssällskapets Individuella Rådgivning

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I Sverige finns en beteslagstiftning som är tvingande där alla nötkreatur över sex månaders ålder måste gå ute på bete en viss period under sommaren. Hur länge djuren ska beta beror på vart i landet produktionen bedrivs. Sverige är indelat i tre områden, norra-, mellersta- och södra Sverige, där ungdjuren behöver vara på bete olika länge (Jordbruksverket 2022a). Kvigor äldre än sex månader ska vara på bete, 30–60 dygn beroende på ålder och vilket område de vistas på. En kvinga som blir sex månader under betesperioden ska vara ute så många dagar som hon är sex månader. Exempelvis om kvingan är sex månader i nio dagar ska hon vara på bete i nio dagar någon gång under betesperioden. Betesperioden för kvigor är i norra Sverige 1 juni till 30 augusti, medan i mellersta och södra Sverige 1 maj till 15 september (ibid). Beroende på i vilket område i Sverige som produktionen bedrivs kan det vara aktuellt att ta in kvigor tidigare eller senare än vad beteskraven säger för sin region. Detta gäller som störst beroende på vilken tillväxt kvigor har.

På en rak fråga om LRF vill avskaffa den nuvarande beteslagstiftningen svarar Palle Borgström som är ordförande för LRF, ”ja”. Detta eftersom han tror att avskaffa den befintliga lagstiftningen inte kommer leda till en sämre djurvälstånd. Han tror även att många lantbrukare kommer välja att ha ute sina djur på bete som i dagsläget samt längre än vad den nuvarande lagstiftningen kräver. Marita Wolf som är ordförande för Växa Sverige säger att Växa står bakom LRF:s åsikter och att den nuvarande lagstiftningen försvårar för att utveckla och bygga för mjölkproduktion idag (Olsson 2018).

Under sommaren 2013 gjorde LRF Mjolk en telefonintervju med 502 mjölkföretagare där de fick svara på frågor vad de tyckte om den svenska beteslagstiftningen. De intervjuade fick gradera på en skala mellan 1–5 om hur de tyckte att betesdriften fungerade. Av dessa mjölkföretag blev svaren i medel 3,94, vilket leder till slutsatsen att de flesta tyckte att betesdriften fungerade bra. Det var endast 1 % som gav betyg 1 vilket betydde att de tyckte det fungerade mycket dåligt

medan 37 % tyckte det fungerade mycket bra och gav betyg 5. 53 % av företagen hade även djuren ute längre än fyra månader. Detta är en längre period än vad lantbrukarna i södra Sverige behöver enligt lag. (Svensk mjölk 2013 se Törnquist et al. 2014).

Betesdrift ger upphov till en rad positiva effekter, såsom ökad djurvelfärd, friskare djur, öppna landskap och ökad biologisk mångfald. Detta genererar en bättre ekonomi för lantbrukaren, exempelvis om djuren håller sig mer friska leder det till sänkta veterinärkostnader. Betet kan dock förknippas med ökade kostnader, ett ökat arbetsbehov med stängel och tillsyn av djur på bete eller minskad mjölkproduktion (Alvåsen et al. 2015).

Innebär betesdriften positiva effekter ur ekonomisk synpunkt och djurvelfärd så kommer det ge en positiv nytta på samhällsnivå. På samhällsnivå ingår människors värderingar, djurvelfärd, djurskydd, bibehålla öppna landskap, friskare djur och bevarande av biologisk mångfald, allt detta leder i sin tur till minskat behov av antibiotikaanvändning. Om minskad betesdrift skulle ske skulle det innebära från samhällsnivå, en försämrad djurvelfärd, igenvuxet landskap, försämrad biologisk mångfald och en större risk för mer användning av antibiotika (Alvåsen et al. 2015).

I ett mjölkföretag står kvigan för 15–20 % av den totala driftkostnaden och är därför viktig för mjölkföretagets totalekonomi (Karszes 2014 se Masello et al. 2021). Det viktigaste för att hålla nere kostnaden för kvigor är att ha en låg inkalvningsålder, mellan 22–25 månader. För att kunna ha det behöver tillväxten på kvigor vara god (Kalvportalen 2019). Det finns en mängd faktorer som påverkar kvigors tillväxt på bete, det är till exempel betestrycket, kvigans tillväxtkapacitet, betestillgång, beteskvalitet och ålder. Om betestrycket är lågt växer kvigorerna mer än om betestrycket är högt. Näringsinnehållet har också en stor betydelse för hur fort kvigorerna växer. Vid ett bete med högt näringsinnehåll, 11 MJ/kg ts kan ett ungdjur växa 900 g/dag, medan vid ett sämre bete med ett näringsinnehåll på 9 MJ/kg ts, kan tillväxten minska till 400 g/dag (Lundborg 2010).

Det finns vissa mått att hålla koll på så att kvigan växer i rätt takt. Vid sex månaders ålder ska hon väga 30 % av hennes förväntade slutvikt, vid 15 månaders ålder 60% och vid 24 månaders ålder 90% (Trocon 1993). Enligt Henning¹ finns rekommendation på vikt vid seminering. De två vanligaste raserna i Sverige, svensk röd och vit boskap (SRB) och Holstein ska ligga på 320 kg (SRB) och 350 kg (Holstein) och semineras mellan 13 – 15 månaders ålder (Nilsson 2017).

---

¹ Nilla Henning, Produktionsrådgivare, Växa Sverige, mejl 2022-03-30

Det finns sex olika typer av betesmarker som stöd kan sökas för, dessa är betesmark, slätteräng, skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark och gräsfattig mark. De vanligaste betesmarkerna i Sverige är betesmark och slätteräng som står för 82 % av all betesmark (Jordbruksverket 2020a).

1.2 Problemformulering

De flesta studier som har gjorts om hur betet påverkar lantbrukarens ekonomi har fokuserat på mjölkkor och produktionsbortfallet som kan ske vid bete (Alvåsen et al. 2015). Dock påverkar även bete tillväxten på kvigor. Då vikten hos kvigor har en avgörande betydelse för seminering är det viktigt att tillväxten är hög för att en kvinga ska kunna kalva in vid rätt tid. Den mest ekonomiskt fördelaktiga inkalvningsåldern är 22–25 månader (Kalvportalen 2019). En högre inkalvningsålder leder till en extra kostnad för lantbrukaren. Detta eftersom en kvinga till största delen är en utgift då hon varken producerar kalv eller mjölk (Karszes 2014 se Masello et al. 2021).

Att de flesta studierna som har gjorts fokuserar på mjölkkor och inte så många på kvigor kan bero på den direkta inkomstminskningen som sker om mjölkorna minskar i mjölk och hur detta är så tydligt. Det är inte lika tydligt när tillväxttakten går ner på kvigor. Dock leder detta till en högre kostnad för kvinguppfödning i längden.

För betesdriften är den höga kostnaden fast, det är arbeten som stängsling och röjningsarbete som är tidskrävande och detta måste göras oavsett om kvingan är på bete länge eller inte (Alvåsen et al. 2015). De rörliga kostnaderna på bete består endast av tillsyn av djuren, dessa kostnader är inte lika höga som de rörliga kostnaderna på stall. Detta gör att de rörliga kostnaderna är högre under stallperioden än under betesperioden.

Att ha djur på bete kräver som tidigare nämnts en del arbete och det kan vara tidskrävande att underhålla betena och med tillsyn av djuren. Beteskvalitén försämras under hösten (Gård & Djurhälsan 2017). Detta gör det extra viktigt att hålla koll på betet så att kvingorna växer som de ska för att kunna kalva in vid rätt tidpunkt. Det är just detta som många lantbrukare har svårt med, de tror att kvingorna växer som de ska men har egentligen inte riktigt koll på det.

Att ha nötkreatur på bete är positivt för samhället, med ökad biologisk mångfald och att det öppnar upp landskapet, och för detta får lantbrukaren en kompensation i form av stöd. De får stöd både för att de har bete och ett arealbaserat stöd som är lika oavsett om det är åker eller betesmark (Jordbruksverket 2022b; Eriksson et al.

2021). Ändå diskuteras beteslagstiftningen som den ser ut idag som negativt för ekonomin på ett lantbruksföretag.

I Sverige har vi en lagstiftning som säger att djuren måste gå ut på bete. I jämförelse mot USA där detta krav inte finns visar en studie att endast 30% av alla mjölkkor har tillgång till bete (NAMS 2010 se Schuppli et al 2014). Forskningen från USA visar att lantbrukarna kan välja mellan att ha inne sina djur på stall-och eller på bete. I Sverige är lagstiftningen inte utformad på samma vis, lagstadgade fasta kostnader finns för bete och stallbyggnad att ta hänsyn till som inte lantbrukare kan eliminera. Studierna från USA har utgått ifrån amerikanska förhållanden och kan därför inte appliceras på våra svenska förhållanden. Detta skapar ett gap mellan svenska förhållanden och den amerikanska forskningen. Därför är det viktigt att det forskas mer på de svenska förhållandena på kvigor eftersom den utländska forskningen inte går att använda.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur utevistelsens längd för kvigor på bete och om olika stöd påverkar uppfödningsekostnaden hos lantbrukaren. Målsättningen är att framställa en matris där det framgår hur olika tillväxttakter på bete påverkar lantbrukarens ekonomi. Matrisen ska kunna användas av alla svenska lantbrukare och-eller finnas till hands som underlag vid rådgivning om betesdrift för kvigor. Matrisen ska kombinera kunskapen om hur kostnaden förändras vid ökad eller minskad inkalvningsålder och därmed utevistelsens längd på bete. Detta ska tas fram genom att använda befintliga TB-kalkyler (täckningsbidrag). För att jämföra hur tillväxten och utevistelsens längd på bete påverkar uppfödningsekostnaden för mjölkraskvigor.

1.4 Avgränsning

Undersökningen utgår från den svenska beteslagstiftningen för kvigor. Avgränsningen blir att endast undersöka SRB och Holstein mjölkraskvigors generella tillväxt på bete och inte övriga produktionsdjur. Detta kommer att ske endast på konventionella djur. Denna studie kommer att utgå från en viktkurva där minskad tillväxt leder till en högre inkalvningsålder. Vi har utgått från HIR Skåne och Hushållningssällskapetets produktionsgrenskalkyler för växtodling och husdjur i Skåne, Halland och Kalmar-Kronoberg-Blekinge. Därför kommer avgränsningen bli södra Sverige.

2. Teoretiskt ramverk

Det teoretiska ramverket ligger till grund för arbetet och de slutsatser som dras. För att kunna räkna ut vad kvigans uppfödningsskostnad blir behövs de rörliga och fasta kostnaderna vara med i TB-kalkylerna. Även kostnader för betesdrift där betesperioden spelar roll och en kostnadsanalys för att kunna analysera vilken nytta kvigan ger och om det är ekonomiskt positivt med kvigor eller ej.

2.1 Rörliga och fasta kostnader

Rörliga och fasta kostnader är lika med de totala kostnaderna. För att bestämma om kostnaderna är rörliga eller fasta beror på om dem förändras med företagets verksamhetsvolym. Verksamhetsvolym är till exempel antal produkter, mängden och/eller värdet av produkten eller tjänsten (Ax et al. 2015). I arbetet är exempel på verksamhetsvolym, en kviga som ska kalva in eller antal dagar på bete. De rörliga kostnaderna blir högre ju äldre kvigan blir medan de fasta är oberoende av kvigans inkalvningsålder.

Rörliga kostnader är den kostnad där totalsumman förändras kontinuerligt, ”hela tiden” när verksamhetsvolymen förändras. Det är totalsummans förändring som är i fokus. Det finns många fall som styckkostnader är intressanta, detta är exempelvis den rörliga kostnaden för en maskintimme eller en tillverkad enhet (Ax et al. 2015). På stall är exempelvis underhåll och arbete en rörlig kostnad och på bete är arbete en rörlig kostnad.

Fasta kostnader är där totalsumman är oförändrad när verksamhetsvolymen förändras (Ax et al. 2015). På bete är exempelvis stängsling en fast kostnad och på stall, kvigkalv och semin. Kvigkalven köps in eller har en kostnad på sig men varierar ej. Semin är en fast kostnad för att antalet semineringar är samma, och inte beroende på när kvigorna semineras.

De rörliga och fasta kostnaderna kommer definieras i tre olika kategorier; betesrörliga, inkalvningsrörliga och fasta kostnader.

”betesrörliga” är de kostnader som varierar med beteslängden men inte med inkalvningsåldern.

”inkalvningsrörliga” är en kostnad som varierar med inkalvningsåldern men inte med beteslängden.

”fasta” kostnader som inte varierar med vare sig beteslängden eller inkalvningsåldern.

2.2 Kostnader för betesdrift

Betesdriften innebär en del ändrade rutiner och ökade arbetsmoment för lantbrukaren, såsom underhåll av beten och tillsyn av djuren. Men det kan även leda till en minskning av andra arbetsmoment, som exempelvis rengöring, strö och utfodring på stall (Alvåsen et al. 2015).

En studie gjord i USA där kostnaden beräknats för tre olika inhysningssystem för kvigor. Åldern på kvigorerna var mellan tre månaders till 60 dagar innan kalvning. I analysen kom de fram till att ha ungdjur på betesdrift gav en lägre uppfödningsekostnad än att föda upp dem på stall. Studien tog hänsyn till kostnader för inhysning, arbete, foder och uppfödning. Kostnaden för inhysningen blev mer än dubbelt så stor för att ha kvigorerna på stall i stället för på bete (Hawkins et al. 2020). Dock kan man inte ta hänsyn till detta på samma vis i de svenska förhållandena då stallet är en förutsättning för att ha kvigor under vinterperioden, med den lagstiftning som vi har i dagsläget (Jordbruksverket 2022a). Så kostnaden för stall är ändå nödvändig. Däremot kan en lantbrukare i ett annat land med andra regler välja att ha djuren ute på bete året om och kan därmed slippa att ha en stallbyggnad och skära ner på kostnaderna. Det visade dock på att även arbetskostnaden och utfodringskostnaden för stall var dyrare genererat med kostnaden för bete. Dock utfodrades beteskvigorerna vilket gjorde att det inte blev samma skillnad (Hawkins et al. 2020). Att jämföra studier som är gjorda i andra länder blir inte helt jämförbara eftersom förhållandena skiljer sig stort till Sverige. Men en anvisning om hur kostnaden påverkas kan ändå ske.

2.3 Uppfödningsekostnader

Uppfödningsekostnaden för kvigor står för 15–20 % av den totala driftkostnaden hos en mjölkbesättning, detta utan att det genererar någon intäkt innan de har kalvat (Karszes 2014 se Masello et al. 2021). Ett särskilt intressant sätt att minska denna kostnad är att sänka inkalvningsåldern. Detta leder även till att tiden innan kon har ett positivt resultat för sin livstid kortas ner (Ettema & Santos 2004).

Den mest fördelaktiga inkalvningsåldern ligger mellan 22–25 månaders ålder. Där 24 månaders ålder är det mest optimala, då har kvigan en bra kroppsvikt för att börja producera mjölk. Vid en månads lägre inkalvningsålder sänks uppfödningsekostnaden med 500 kr/kviga, enligt kalvportalen (2019). För att kunna kalva in vid 24 månader bör kvigan bli dräktig vid 15 månaders ålder. Det är vanligtvis svårare för kvigan att bli dräktig på första brunsten, så därför bör insemineringen påbörjas vid 14 månaders ålder (Kalvportalen 2019).

En DP-modell (Dynamisk programmering) har gjorts på kostnader för en genomsnittlig gård på 100 kor i Pennsylvania, USA. Det visade att en ökad inkalvningsålder på en månad ger en kostnadsökning på 4,3 % (Tozer & Heinrichs 2001). Dynamisk programmering är en programmeringsform som använder sig av algoritmer för att hjälpa till att lösa olika delproblem utan att räkna ut varje problem för hand (Programiz u.å). När en undersökning gjordes för att se hur kostnaden varierade för olika inkalvningsåldrar i Sverige användes en exempelgård med 80 kor. De utgick från en inkalvningsålder på 27 månader som minskades till 24 månader. Detta gav en kostnadsminskning på 186 560 kr för besättningen (Greppa näringen u.å). Vilket ger en kostnadsminskning för uppfödningsekostanden med 9,4 % per månad.

För att nå målvikten på 600 kg för Holstein och 550 kg för SRB vid inkalvning behöver tillväxten vara god. Hur mycket de behöver växa kan delas upp i tre perioder; 0–3 månader, 3–13 månader och 13–24 månader där tillväxten skiljer sig. För en Holstein kviga ska tillväxten vara 700 g/dag, 750 g/dag och 800 g/dag för de respektive perioderna. Detta ger ett genomsnittlig tillväxt på ca. 765 g/dag för en Holstein kviga. För en SRB kviga ska tillväxten i stället vara 650 g/dag, 700 g/dag och 750 g/dag. Detta ger ett genomsnittlig tillväxt på ca. 715 g/dag för SRB kvigan (Svensk mjölk 2006).

2.4 Kostnadsanalys

En kostnads-nyttoanalys är en analys som utgår från två frågeställningar: vilka är de största fördelarna med insatsen? Är det värt det, i den meningen om fördelarna kommer överstiga kostnaderna? Helt enkelt vad ger den för nytta och är fördelen värt det ekonomiskt. Detta verktyg används för att ta reda på hur man maximerar resultatet för varje resurs och resursbegränsning (Levin 2011).

En kviga är en resursbegränsning i ett mjölkföretag då hon är kapitalbindande och därmed inte ger någon avkastning. De olika alternativen som kommer att analyseras är tillväxten som sker på bete och hur detta påverkar den totala ekonomin för uppfödning av kvigor.

Det behövs en kostnadsuppskattning för att kunna göra en kostnads-nyttoanalys. Det kan vara svårt att göra en uppskattning över hur mycket en specifik insats kostar då insatser inte är uppdelade så specifikt i en TB-kalkyl eller i bokföringen (Levin 2011). I arbetet kommer uppskattningarna om hur mycket kostnaderna förändras vara de svåraste. Men det är löst genom att räkna ut vad en dag är värt ekonomiskt och även hur många rekryteringsdjur som behövs beroende på uppfödningstidens längd. Värdena som finns i de befintliga TB-kalkyler används även som de är för att ge en så rättvis uppskattning som möjligt.

2.5 Teoretisk syntes

De rörliga och fasta kostnaderna behövs för att kunna ta hänsyn till hur kostnaden förändras vid olika längd på betesperioden. Kostnaden beräknas också bli olika beroende på vilket stöd som fås för att sköta betet. Kostnad-nyttoanalys kommer användas för att analysera de olika betesalternativen.

Uppfödningsekostnaden som är grunden i hela arbetet kommer vara de aspekterna som är viktigast att ta hänsyn till. Kostnad för att ha kvigor på bete jämfört med kostnader för stall och hur de skiljer sig åt.

I detta arbete kommer kostnaden för en inkalvningsålder på 24 månader ligga som grund för den totala uppfödningsekostnaden för en kvinga. Åldern kommer att styras av olika tillväxttakter på bete medan tillväxttakten på stall kommer vara konstant. Kostnad för bete kommer att ställas mot kostnaden att ha dem inne på stall. Även ta hänsyn till en lägre eller högre tillväxt som leder till en längre eller kortare uppfödningstid och därmed kommer kostnaden variera och också kräva olika antal rekryteringsdjur.

2.6 Hypoteser

Kvigornas uppfödningsekostnad kommer vara beroende av tillväxten, då en lägre tillväxt ger en ökad inkalvningsålder. Om kvingans inkalvningsålder ökar kommer det inte vara ekonomiskt att ha dem på bete. Kostnaden för betesdriften kommer endast bli lägre vid hög tillväxt, annars kommer den längre uppfödningstiden leda till högre kostnader.

Enligt teorin om fasta och rörliga kostnader kommer de fasta kostnaderna för bete betala sig vid en längre betesperiod.

3. Metod

3.1 The ingredients method

Ingrediensmetoden är en modell som används till hjälp vid utvärdering av ekonomiska fördelar. Metoden bygger på två olika ekonomiska principer; alternativkostnader och kostnadsredovisning. Alternativkostnad är att varje resurs ska ha ett värde eller en kostnad. Ingrediensmetoden innefattar en mängd olika steg där man först försöker identifiera vad eller vilka som är ingredienserna, i detta arbete är de olika kostnaderna ingredienserna. Ett annat steg är hur man väljer vilka kostnader som ska vara med. Där kommer vi specificera fasta och rörliga kostnader, kvigor eller foder exempelvis (Levin et al. 2021). Ingrediensmetoden användas ihop med kostnadsanalysen eftersom de berör och innehåller samma delar. Dessa metoder används i studien till hjälp för att bygga matrisen. Där resultatet ska kunna visa på de ekonomiska för- eller nackdelarna med att ha kvigor ute på bete.

3.2 Bidragskalkylering

Täckningsbidrag, förkortat TB är ett nyckeltal som visar hur mycket en specifik produkt bidrar med för att betala kostnader som är gemensamma för hela företaget (Visma 2022). En kostnadssimulering görs med hjälp av befintliga TB-kalkyler. TB-kalkylerna kommer tas från HIR Skåne och Hushållningssällskapets efterkalkyler för växtodling och husdjur i Skåne, Halland och Kalmar-Kronoberg-Blekinge (Eriksson et al. 2021). Detta görs för att få relevanta och trovärdiga siffror. Där egna beräkningar av kalkyler kommer göras med hjälp av programmet excel. I arbetet kommer TB-kalkyler användas för att bygga modellen. Att TB-kalkyler används beror på att de är allmänna kalkyler som används och accepteras av lantbruksbranschen.

”Begreppet bidragskalkylering är ett resultatmått, d v s det uttrycker skillnaden mellan intäkter, benämnda särintäkter och särkostnader. Bidragskalkyler innehåller i sin huvudform därmed både intäkter och kostnader. Skillnaden mellan särintäkter och särkostnader benämns täckningsbidrag. Företagets totala täckningsbidrag, d v s bidragen från samtliga kalkylobjekt, utgör ett överskott som kan bidra till täckandet av företagets övriga kostnader, d v s samkostnader, och till vinsten. Skillnaden mellan det totala täckningsbidraget och samkostnaderna utgör därmed företagets (kalkylmässiga) resultat” (Ax et al. 2015:155).

Vid användning av kalkyler brukar de finnas med skillnad mellan särintäkt och särkostnad. Särintäkt är en produkts pris och särkostnad är kostnader som direkt kopplas till produkten, exempelvis material. Särkostnader kan både vara fasta och rörliga, i denna studie är stallkostnad en rörlig kostnad då olika inkalvningsåldrar kräver olika antal rekryteringsdjur. Samkostnader är motsatsen till särkostnader, kostnader som är gemensamma för alla produkter, exempelvis arrende (Visma). Genom att använda sig av täckningsbidragskalkyl kan företaget få en uppfattning om vilka faktorer som påverkar produktionens lönsamhet (Ax et al. 2015). Som figur 1 visar att särintäkt minus särkostnader är lika med täckningsbidrag.

Figur 1 Hur täckningsbidrag räknas ut

TB-kalkylen är ett mått att använda sig utav för att räkna ut uppfödningsskostnaden för kvigor och för att kunna se och jämföra tillväxttakten hos kvigorna på bete vilket kan ses i figur 2.

Intäkter				
	Enhet	Kvantite	Pris	Kronor
Kalvfärdig kviga	st	80%	12 000	9 600 kr
Kött slaktkviga	st	20%	11 651	2 330 kr
Nötkretur stöd	st	1	977	977 kr
Gödselvärde netto	ton	12,4	15	186 kr
Summa intäkter				13 093 kr
Direkta produktionskostnader				
Inköp djur				
Kvigkalv	kg	80	18,95	1 516 kr
Foder				6 079 kr
Summa direkt kostnader				7 595 kr
Bruttoresultat				5 498 kr
Övriga rörliga kostnader				
Strö	kg	285	1	285 kr
Semin	st	1	770	770 kr
Veterinär, medicin	st	1	175	175 kr
Traktkostnad mjlkprod.	tim	1	150	210 kr
Div. husdjur	st	1	490	490 kr
Energi	kWh	180	0,65	117 kr
Underhåll stallinventarier	st	1	140	140 kr
Ränta rörelsekapital (faktor)>>	1,25	12 495	3%	412 kr
Ränta djurkapital (faktor)>>	2,08	1 516	3%	83 kr
Summa övriga prod.kostnader				2 682 kr
Täckningsbidrag 1				2 816 kr
Arbetskostnad				
Arbete djurskötare	tim	12	235	2 820 kr
Summa arbetskostnad				2 820 kr
Täckningsbidrag 2				-4 kr

Figur 2 TB-kalkyl kviga

3.3 Hur olika kostnader har tagits fram och hur modellen är byggd

I arbetet byggs en egen matris för att det inte finns någon modell som tar med alla de aspekter som behövs för den svenska lagstiftningen. Men också för att få en tydlig matris som visar på skillnaden vid olika tillväxttakter och betslängder.

3.3.1 Kostnader

Kostnaderna i HIR Skånes TB-kalkyl för uppfödning av kvigor till 24 månaders ålder delades upp i rörliga och fasta kostnader. De rörliga är de som kommer variera vid en annan inkalvningsålder medan de fasta är de som kommer vara oförändrade. Kostnaderna för betesmarken delades också upp i rörlig och fasta kostnader. Där förändring av längden på betessäsongen avgjorde om de skulle vara en fast eller rörlig kostnad. Där de fasta kostnaderna var den samma oavsett om betets längd förändrades. Medan de rörliga kostnaderna förändrades vid en längre betessäsong.

För att arrendera mark som inte är ens egen är arrende för betesmark i genomsnitt för hela Sverige 547 kr/ha (Jordbruksverket 2020b).

Det kommer bli ett flertal olika kalkyler. Den första kalkylen som kommer göras blir att räkna på vad kvigan kostar att ha på stall. Denna kalkyl kommer ligga som grund till de andra kalkylerna, där kvigan kalvar in vid 24 månaders ålder. Den andra kalkylen blir att räkna på vad kvigan kostar att ha på bete. Inkalvningsåldern kommer att ligga på 24 månader men beroende på hur mycket kvigan växer kan inkalvningsåldern behöva justeras för att hon ska kunna kalva in vid rätt vikt.

För att få en tidsåtgång för tillsyn av kvigor på bete hittades en källa som har relevanta generella siffror. Där tidsåtgången för kalvar och ungdjur skiljde från 0,5 till 1,8 min/djur och dag (Bennerstål & Sällvik 2010). I arbetet kommer 0,6 min/djur användas vilket ligger i spannet. Detta beror på att de gårdar som hade högre arbetsåtgång stödfodrade på bete, vilket tog upp en stor del av tiden på bete. Eftersom det inte är med stödfodring i arbetet valdes en tidsåtgång som var mindre än medlet.

Vilken inkalvningsålder en kviga ska ha bestäms genom tillväxten. För en Holstein kviga ska den genomsnittliga tillväxten vara 765 g/dag för en inkalvning vid 24 månaders ålder. För en SRB kviga är denna vikt något lägre, då hon endast behöver växa 715 g/dag. Om kvigan minskar i tillväxt med 765 g respektive 715 g ger detta ett behov av en dags lägre längre uppfödningstid. Förhållandet är även lika åt andra hållet och en högre tillväxt på 765 g respektive 715 g en dag kortare uppfödningstid med en dag.

3.3.2 Subventioner

Det finns flera olika stöd som kan sökas för att ha djur, miljöstöd, gårds- och förgrönings- och nötkreaturstöd. För bete finns stödet; betesmark och slåtteräng, som kallas för *miljöstöd*. Betesmark är mark som sköts med bete, avslagning eller

putsning, på marken ska det växa gräs eller örter som kan användas till foder. Slätteräng kan användas på sensommaren till slätter, här ska det växa gräs eller örter som kan användas till foder. Stödet för betesmark och slätteräng är 1 300 kr/ha (Jordbruksverket 2022b).

Gårdsstöd är ett stöd som söks genom att lantbrukaren brukar och sköter sin jordbruksmark som omfattar minst 4 ha. Jordbruksmark är åkermark, betesmark och slätteräng. Stödet syftar till att främja lantbruket med att bidra till ökad konkurrenskraft och att hålla landskapet öppet. År 2020 låg stödet för gårds- och förgröningsstödet på 2 053 kr/ha (Eriksson et al. 2021).

Nötkreaturstöd finns för att ge lantbrukaren möjlighet att behålla en lönsam mjölk- och köttproduktion (Jordbruksverket 2022e). Stödet kan sökas för nötkreatur över ett års ålder. År 2020 var stödet 977 kr/djur (Eriksson et al. 2021).

Beroende på vilket stöd som lantbrukaren får, kan olika tillväxer vara lönsamma. Då bidrag kan kompenseras av dålig tillväxt.

3.3.3 Uträkningar

Beräkningarna utgör därefter sju olika tillväxttakter. Där en tillväxttakt är oförändrad och de växer lika snabbt som de gör inne på stall. Sedan är det en tillväxttakt där kvigorna har högre tillväxt på betet och växer 900 g/dag. De andra vikterna utgår från att de växer sämre på betet och börjar på en negativ tillväxt på -200 g/dag. I beräkningarna finns det också med tillväxttakter på 0, 200, 400 och 600 g/dag, detta för att se hur olika tillväxttakter påverkar kostnaden. Betesperiodens längd varierar även, från 0 dagar till 310 dagar. Där emellan finns det åtta till olika längder på betesperioden som är 0, 90, 120, 150, 180, 210, 240 och 310 dagar. Dessa dagar finns med för att se hur antalet dagar på bete påverkar uppfödningsekostnaden.

Hur lång kvigornas totala stallperiod blev räknades ut genom att utgå från en inkalvningsålder på 24 månader, som ger 730 dagar. Efter detta togs den tiden kvigan spenderade på bete bort. Som resulterade i hur många dagar hon skulle vara inne på stall om hon kalvade in vid 730 dagar. Efter detta korrigerades inkalvningsåldern med de dagar som kvigans inkalvningsålder varierade, beroende på hur mycket kvigan hade växt på bete och betesperiodens längd. Detta gav ett resultat på hur lång tid en kviga skulle spendera på stall för de olika betes och vikt scenarierna.

För att få fram arealbehovet per kviga med olika beteslängder utgick vi från den befintliga produktionsgrenskalkylen för kviga och produktionsgrenskalkylen för betesmark från HIR Skåne och hushållningssällskapet. Där var en kviga ute på bete i 310 dagar på 24 månader och behövde då 1 557 kg ts och betesmarken producerade 1 500 kg ts per hektar och år. Kvigans betesbehov dividerades med 310 för att få fram den dagliga konsumtionen på bete. Sedan dividerades kvigans betesbehov med betesmarkens produktion för att få fram hur många hektar varje kviga behövde per dag. Det dagliga hektarbehovet multiplicerades sedan med hur många dagar som kvigorna var ute på bete.

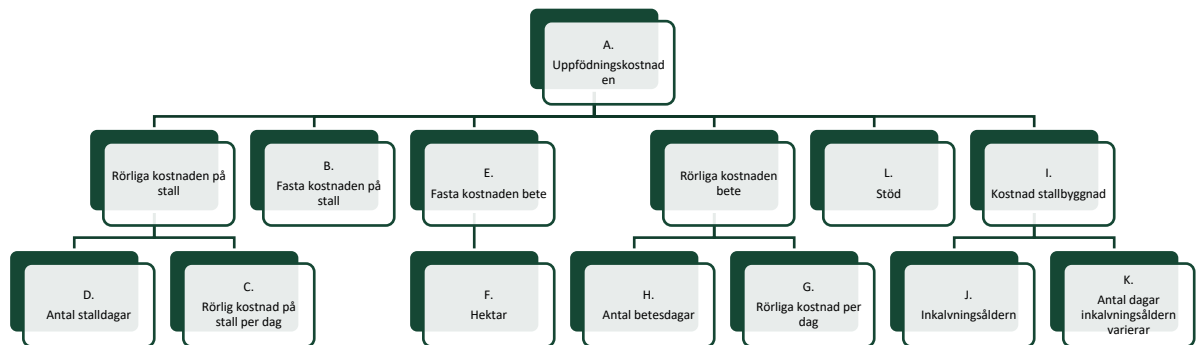
De rörliga kostnaderna för uppfödningen av en kviga på 24 månaders ålder dividerades med 490 dagar vilket är antal dagar på stall. Detta för att få ut den dagliga kostnaden per kviga. Efter detta multiplicerades den dagliga kostnaden på stall med antal dagar på stall och den fasta kostnaden lades till. Detta gjordes för att få reda på hur kostnaden på stall varierade.

Samma process gjordes för kostnaderna för bete fast i stället för att dividera de rörliga kostnaderna med 490 dagar dividerades de med 310 dagar. Vilket ger antal dagar på bete som används i kalkylen. Den fasta kostnaden var även baserad på ett hektar vilket ledde till att den även multiplicerades med arealbehovet per kviga innan den lades till.

Enhetskostnaden för en förprövad stallplats för kvigor är enligt länsstyrelsen (u.å) 27 600 kr/plats. Kostnaden användes för att räkna ut den kostnaden för en stallplats per år. Med en avskrivning på 20 år och ett nyttjande på två år per kviga och 40 % investeringsstöd (Länsstyrelsen Skåne u.å). För att ta hänsyn till att olika många stallplatser krävs beroende på inkalvningsålder utgicks det från att en stallplats behövdes vid 24 månaders inkalvningsålder och när inkalvningsåldern varierade varierade även behovet av stallplatser. En koefficient räknades ut på hur många stallplatser som behövdes beroende på inkalvningsåldern och denna varierade från 0,93 platser till 1,42. Vilket sedan multiplicerades med vad en stallplats kostade för 24 månaders inkalvningsålder.

Den totala kostnaden för betes- och stallperioden samt stallkostnaden sammanställdes i en tabell för att se hur betesperiodens längd och djurens tillväxt på bete påverkade uppfödningsekostnaden. Därefter gjordes en till tabell där betesstöden togs med för att se hur stöd påverkar totalkostnaden. Miljö, gårds- och förgröningsstöd lades till efter arealbehovet. Nötkreaturstödet räknades ut efter antalet djur som är över ett år. Hela tiden fanns det en kontrollkolumn som räknade

ut vad kostnaden skulle ligga på om kvigorna inte skulle gå ut på bete för att kunna jämföras med beteskostnaden.

Figur 3 Uppfödningsekostnaden för kvigor påverkas av dessa variabler

Uppfödningsekostnaden för en kviga beror på de rörliga och fasta kostnaderna, där de fasta är konstanta och de rörliga varierar. Dessa är även fördelade mellan bete och när de är inne på stall. Bets rörliga kostnader varierar beroende på hur många dagar de är ute på bete. Medan de rörliga kostnaderna när kvigan är på stall varierar beroende på hur kvigans kalvningsintervall förändras vilket illustreras i figur 3. För en mer utförlig beskrivning där alla komponenterna tas med för totalkostnaden är även stöden medräknande. Här presenteras ekvationen som beskriver hela uträkningen.

$$A = ((B + (C * D)) + ((E * F) + (G * H)) + I * \left(\frac{J + K}{J}\right)) - (L * \left(\frac{J + K}{J}\right) * F)$$

A=Totalkostnaden med stöd

B=Fasta kostnaden på stall

C=Rörlig kostnad på stall per dag

D=Antal stalldagar

E=Fast kostnad på bete per hektar

F=Hektar

G=Rörlig kostnad på bete per dag

H=Antal betesdagar

I=Stallkostnaden

J=Inkalvningsålder

K=Dagar inkalvningsåldern varierar

L=Stöd

$$K = \frac{M * N}{O}$$

M=Dagar på bete

N= Vikt skillnad per dag

O=Tillväxt på stall

4. Resultat

Här presenteras de resultat som finns med i diskussionen, alla uträkningar finns i bilaga 3 och 4.

Tabell 1 Inkalvningsålderns variation

	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
900g/dag	0	-16	-21	-26	-32	-37	-42	-55
765g/dag	0	0	0	0	0	0	0	0
600g/dag	0	19	26	32	39	45	52	67
400g/dag	0	43	57	72	86	100	115	148
200g/dag	0	66	89	111	133	155	177	229
0g/dag	0	90	120	150	180	210	240	310
-200g/dag	0	114	151	189	227	265	303	391

Inkalvningsåldern varierar från -55 dagar till +330 dagar och utgår från en inkalvningsålder på 24 månader vilket är 730 dagar. De som har lägst inkalvningsålder får där med en inkalvningsålder på 675 dagar vilket motsvarar cirka 22 månader. De som har högst inkalvningsålder får i stället en inkalvningsålder på 1 060 dagar vilket motsvarar en inkalvningsålder på cirka 35 månader.

Tabell 2 Antal dagar på stall

	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
900g/dag	730	624	589	554	518	483	448	365
765g/dag	730	640	610	580	550	520	490	420
600g/dag	730	659	636	612	589	565	542	487
400g/dag	730	683	667	652	636	620	605	568
200g/dag	730	706	699	691	683	675	667	649
0g/dag	730	730	730	730	730	730	730	730
-200g/dag	730	754	761	769	777	785	793	811

Det antal dagar på stall som en kvinga behöver varierar därmed också mycket från 365 dagar till 811 dagar. Kvigorna som kräver minst antal dagar på stall är de med den lägsta inkalvningsåldern och många dagar på bete. Den kvinga som kräver högst antal dagar på stall är den med en negativ tillväxt och med flest antal dagar på bete för att kompensera för viktappet som sker på bete. Så länge tillväxten på bete är positiv så blir antal dagar på stall färre, desto längre tid kvigorna är ute.

Tabell 3 Hektar per kviga

	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
900g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
765g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
600g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
400g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
200g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
0g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
-200g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033

Hektarbehovet blir högre desto längre en kviga är på betet. Om en kviga är på betet en kortare tid kan flera kvigor nyttja samma bete under samma säsong.

Tabell 4 Kostnad för stallbyggnaden

	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
900g/dag	1 656	1 620	1 608	1 596	1 584	1 572	1 560	1 532
765g/dag	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656
600g/dag	1 656	1 700	1 715	1 729	1 744	1 759	1 773	1 808
400g/dag	1 656	1 753	1 786	1 818	1 851	1 883	1 916	1 992
200g/dag	1 656	1 807	1 857	1 907	1 958	2 008	2 058	2 175
0g/dag	1 656	1 860	1 928	1 996	2 064	2 132	2 200	2 359
-200g/dag	1 656	1 914	1 999	2 085	2 171	2 257	2 343	2 543

Kostnaden för stallbyggnaden varierar från 1 532 kr till 2 543 kr. Vilket ger en skillnad på 1 011 kr/kviga.

Tabell 5 Totala kostnader på Stall

	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
900g/dag	19 104	16 746	15 960	15 174	14 389	13 603	12 817	10 983
765g/dag	19 104	17 100	16 432	15 764	15 096	14 428	13 760	12 201
600g/dag	19 104	17 532	17 008	16 484	15 960	15 436	14 912	13 690
400g/dag	19 104	18 056	17 707	17 357	17 008	16 659	16 310	15 495
200g/dag	19 104	18 580	18 405	18 231	18 056	17 881	17 707	17 299
0g/dag	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104
-200g/dag	19 104	19 628	19 802	19 977	20 152	20 326	20 501	20 908

Kostnaden på stall varierar från 10 983 kr till 20 908 kr vilket är en skillnad på 9 925 kr. Detta är den största kostnaden i kalkylen och har därmed en stor påverkan på slutresultatet.

Tabell 6 Total kostnad

	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
900g/dag	20 760	19 390	18 934	18 477	18 021	17 564	17 108	16 043
765g/dag	20 760	19 780	19 453	19 127	18 800	18 474	18 147	17 385
600g/dag	20 760	20 256	20 088	19 921	19 753	19 585	19 417	19 025
400g/dag	20 760	20 834	20 858	20 883	20 907	20 932	20 957	21 014
200g/dag	20 760	21 411	21 628	21 845	22 062	22 279	22 496	23 002
0g/dag	20 760	21 988	22 398	22 807	23 216	23 626	24 035	24 991
-200g/dag	20 760	22 565	23 167	23 769	24 371	24 973	25 575	26 979

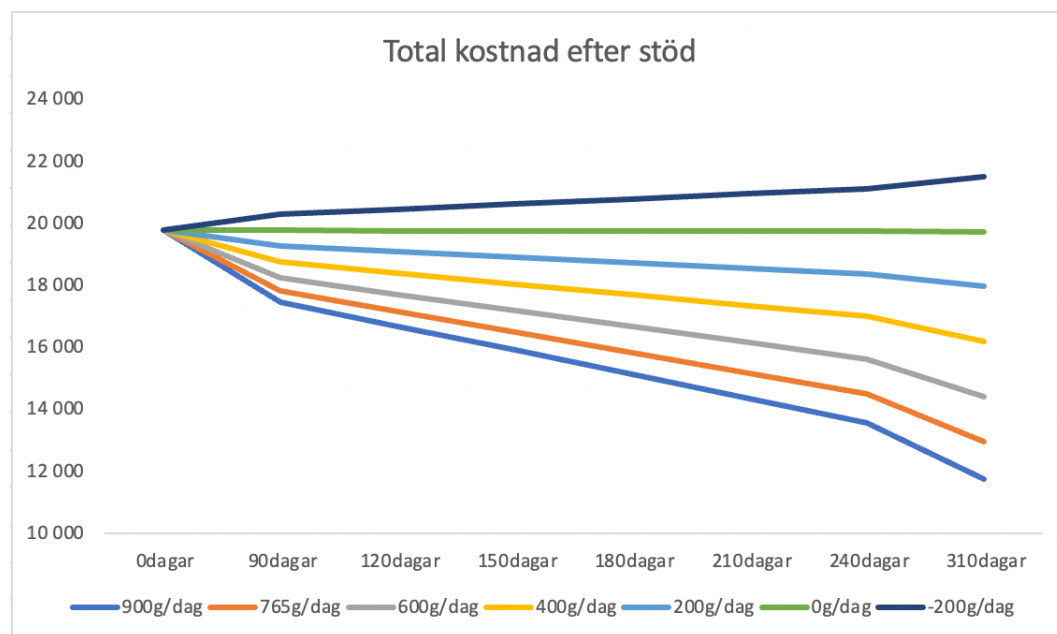
Den totala kostnaden varierar från 16 043 kr till 26 979 kr vilket ger en skillnad på 10 936 kr. Om kvigorna inte skulle gå ut på bete skulle uppfödningsekostnaden vara på 20 760 kr. Detta ger ett resultat på att den tillväxttakten av de undersökta

vikterna så behöver kvigan växa minst 600 g/dag för att vara billigare. Betesdriften är alltså billigare än stalldriften och därför kan man tappa lite tillväxt utan att det blir dyrare på totalen.

Tabell 7 Totalkostnad efter stöd

	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
900g/dag	19 783	17 450	16 672	15 895	15 117	14 339	13 562	11 747
765g/dag	19 783	17 797	17 135	16 473	15 811	15 150	14 488	12 943
600g/dag	19 783	18 221	17 701	17 180	16 660	16 140	15 619	14 405
400g/dag	19 783	18 736	18 387	18 038	17 689	17 340	16 991	16 176
200g/dag	19 783	19 250	19 072	18 895	18 717	18 540	18 362	17 948
0g/dag	19 783	19 764	19 758	19 752	19 746	19 740	19 734	19 719
-200g/dag	19 783	20 279	20 444	20 609	20 774	20 940	21 105	21 491

Så länge djuren inte tappar i vikt ser kalkylen bättre ut att ha djuren ute på bete mot att ha dem inne på stall. Dock vid en negativ tillväxt på 200 g/dag blir det höjda kostnader med ca 5,5 kr/dag på bete mot att ha dem inne på stall.

Figur 4 Total kostnad efter stöd

Diagrammet visar grafiskt hur kostnaden per kviga skiljer sig åt beroende på vilken tillväxt och antal dagar på bete. Att diagrammets lutning är kraftigare från 0 till 90 och från 240 till 310 dagar beror på att det är fler dagar mellan dessa punkter. I de andra fallen skiljer det 30 dagar mellan de olika stegen.

Tabell 8 Total kostnad efter stöd för SRB

	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
900g/dag	19 783	17 426	16 640	15 854	15 069	14 283	13 497	11 664
715g/dag	19 783	17 797	17 135	16 473	15 811	15 150	14 488	12 943
600g/dag	19 783	18 113	17 557	17 001	16 444	15 888	15 331	14 033
400g/dag	19 783	18 664	18 291	17 918	17 545	17 172	16 799	15 928
200g/dag	19 783	19 214	19 024	18 835	18 645	18 456	18 266	17 824
0g/dag	19 783	19 764	19 758	19 752	19 746	19 740	19 734	19 719
-200g/dag	19 783	20 315	20 492	20 669	20 846	21 024	21 201	21 615

Den totala kostnaden efter stöd ser relativt lika ut för SRB och Holstein. Kostnaden är marginellt mindre för SRB för de olika tillväxterna än för Holstein. Dock blir kostnaden större vid en vikt nedgång. Vid en negativ tillväxt på 200 g/dag för en SRB kviga blir det höjda ca 5,9 kr/dag på bete mot att ha dem inne på stall.

Eftersom matriserna ska kunna användas av alla svenska lantbrukare så är det relevant att ha med den totala kostnaden för SRB också. För att kunna avläsa vad skillnaden blir. Men eftersom det inte skiljer sig speciellt mycket mellan de olika raserna så är valet att inte skriva lika specifikt om SRB då detta i princip skulle vara en upprepning av de som står om Holstein.

5. Diskussion

Syftet med studien var att undersöka om betesperiodens längd, inkalvningsålder och stöd har någon påverkan på uppfödningsekostnaden för mjölkraskvigor. Olika matriser byggdes upp för att tydligt kunna avläsa de resultat som blev. Skillnaden mellan Holstein och SRB blev inte särskilt stor men det finns olika matriser för total uppfödningsekostnad till vardera ras att avläsa.

5.1 Ekonomi

För att ha en låg uppfödningsekostnad på kvigor rekommenderas idag att inkalvningsåldern ska vara låg och ligga runt 24 månader. I kostnadssimuleringen kunde det ändå avläsas att kostnaden blev lägre vid en högre inkalvningsålder om kvigorna gick på bete gentemot enbart på stall. Kostnaden sjönk även desto längre kvigan var ute på bete, fast detta ledde till en högre inkalvningsålder. Vid exempelvis en tillväxt på 400 g/dag kan man se i tabell 7 att kostnaden blev 2 560 kr lägre vid en betesperiod på 310 dagar i stället för 90 dagar. Inkalvningsåldern ökade dock under denna period med 105 dagar vilket kan utläsas i tabell 1. Det visar att en lägre inkalvningsålder inte alltid leder till en lägre kostnad. Enligt kalvportalen ska en månads lägre inkalvningsålder leda till en besparing på 500 kr/kviga. Om beteslängden är den samma men tillväxten är högre minskar inkalvningsålder och kostnaden blir lägre som rekommendationen visar.

En längre betesperiod påverkar ekonomin positivt vid samma tillväxt. Dock är detta förhållande mer komplicerat när både tillväxten och beteslängden varierar. En kviga som växer bättre men har en kortare tid på bete kan ha en lägre uppfödningsekostnad än en kviga som är ute längre men har sämre tillväxt. Detta beror på hur länge hon är ute och vilken tillväxtskillnad kvigorna har. Ett exempel på detta är att en kviga som är ute 90 dagar med en tillväxt på 765 g/dag är bättre ekonomisk mot en kviga som är på bete 150 dagar och växer 400 g/dag. Dock är det sämre ekonomiskt med en kviga som är ute 180 dagar och växer 400 g/dag eftersom den lägre kostnaden för betesdriften kompenserar för den uteblivna tillväxten, detta kan utläsas i tabell 7.

I tabell 6 visas hur kostnadsläget ser ut innan stöden är medräknade. Utan de stöd som kan sökas skulle kvigan behöva ha en tillväxt på 600 g/dag eller högre för att ekonomiskt sätt vara fördelaktig för lantbrukaren att ha sina djur ute på bete. Även detta är rimligt på naturbetesmark då gård och djurhälsa (2017) har en förväntad tillväxt på 650 – 750 g/dag beroende på ålder. I tabell 7 är däremot kostnadsläget med stöden inräknat, där går kalkylen ihop ända ner till en utebliven tillväxt. En kvinga som går på bete behöver inte ha någon tillväxt alls men ändå ha en lägre kostnad än en kvinga som går på stall.

Stöden ska täcka både de fasta och rörliga kostnaderna på bete för att kompensera lantbrukaren för den extra kostnaden på bete. Stöden täcker de fasta kostnaderna där kostnaden är ca. 2 700 kr/ha och stöden uppgår till ca. 3 400 kr/hektar. De rörliga kostnaderna för bete är 20 kr lägre än vad det skulle vara på stall. Detta leder till att de rörliga kostnaderna inte behöver kompenseras med stöd. Det blir i stället att stödet kompenserar lantbrukaren för de extra kostnaderna som blir vid låg tillväxt på bete men även för de fasta kostnaderna för betesdriften. Vid en god tillväxt (minst 600 g/dag) skulle denna kompensation egentligen inte behövas.

De fasta kostnaderna på bete är den stora kostnaden för att ha kvingor på bete. Där den fasta kostnaden endast är en utgift en gång per säsong oavsett hur länge djuren är ute på bete. Dock utgår kalkylen från att all betesmark utnyttjas till fullo som leder till att arealbehovet är olika beroende på hur länge kvingorna är ute på bete. Vilket gör att oavsett hur länge kvingorna är ute på bete blir den fasta kostnaden lika mycket per dag. De betesrörliga kostnaderna är endast tiden som läggs på kvingorna ute på bete, såsom tiden för tillsyn. Denna kostnad är väldigt låg och är till en fördel i kalkylen på bete jämfört med stall där kostnaden är högre. Det är på grund av att dessa kostnader är så låga som en kvinga kan växa 600 g/dag på bete men ändå ha en lägre kostnad än på stall.

Studien som var gjord i USA visade att kostnaden för kvingor blev 4,3% lägre vid uppfödning på bete mot i stall. I detta arbete varierar uppfödningsekostnaden mellan en ökning på ca. 9% till en minskning med ca. 40%, vid samma tillväxt på stall som på bete och kvigan är ute 90 dagar som är det lagstadgade kravet minskar kostnaden med ca. 10%. Detta kan dock vara svårt att jämföra mot de svenska förhållanden då de inte har någon kostnad för en stallbyggnad, då kvingorna är ute året om. Det fanns även en kostnad för utfodring på bete i studien från USA vilket gör att de inte behöver ta hänsyn till ett vikttapp som kan ske. Vilket leder till att det blir helt olika kostnadslägen och siffrorna går inte att jämföra. Dock visar detta arbete att kostnaderna i Sverige är lägre på bete än för stall. En dålig tillväxt kan leda till fler stalldagar som kan öka totalkostnaden. Detta förhållande tas likväl ut av de stöd

som fås för att ha kvigorna på stall. Om kvigan däremot skulle gå ner i vikt på bete, viktnedgång på 200 g/dag ger det en kostnadsökning på ca. 5,5 kr/dag.

5.2 Management av kvigor på bete

En kviga som haft god tillväxt på bete men kan gå ner i vikt i slutet av betessäsongen då gräset är av sämre tillväxt och kvalité är inte ovanligt (Gård & Djurhälsan 2017). Som det tidigare togs upp i diskussionsdelen om ekonomi så ger en tappad tillväxt på 200 g/dag en kostnadsökning på ca. 5,5 kr/dag jämfört med att ha kvigorna på stall. Detta gör det viktigt att hålla extra bra koll på kvigorna i slutet av säsongen och därmed kunna ta in djuren i god tid. De längre betesperioderna som ses som de mest lönsamma i tabell 7 behöver inte överensstämma med verkligheten om kvigan slutar att växa i slutet av betessäsongen. Men om tillväxten fortsätter som den ska hela säsongen stämmer tabell 7. Detta är individuellt för olika gårdar och går inte att använda rakt av. Det finns även fler åtgärder som lantbrukaren kan göra för att förlänga betessäsongen. Till exempel väga kvigorna för att se hur de ligger i viktkurvan. Andra sätt är stödutfodring med exempelvis spannmål eller ensilage i slutet på säsongen och växelbete med andra djurslag för att få en bättre utnyttjad tillväxt av gräset. Det kan vara exempelvis hästar, får och- eller andra kvigor/kor. Man kan även ta in en del av gruppen så det är färre djur på samma areal. Gör man olika insatser på betet kommer detta dock med ökade kostnader, så som foderkostnad och ökat arbete.

Vid beslut om en kviga ska gå ute på bete eller ej visar tabell 7 att en kviga som inte ökar i vikt under en hel sommar ändå är mer lönsamt att ha ute så länge som möjligt. Det är dock inte etiskt att låta en kviga gå ute på bete i flera månader utan att hon ökar i vikt, det leder till att hon blir mager som kan skapa ett lidande (Alvåsen et al. 2015). Därmed är det tydligt och bra att kunna använda sig av olika matriser som beslutsunderlag för lantbrukaren.

Denna diskussion utgår från de siffrorna som har använts i kalkylerna, detta skiljer sig självklart från gård till gård. Det är viktigt att använda gårdens egna siffror för att dra slutsatser på varje gård. Dock ser sammanhangen lika ut som i detta arbete.

5.3 Begränsningar i arbetet

Arealbehovet räknades ut från vad ett naturbete producerade i HIR Skåne och Hushållningssällskapet i Skåne, Halland och Kalmar-Kronoberg-Blekinge kalkyl och vad en kviga åt per dag på bete i deras produktionsgrenskalkyl för kvigor. Resultatet av detta kan ses i tabell 3. Detta varierar dock eftersom en kviga som inte

växer på bete som den ska antingen har ett sämre bete eller fler kvigor per areal. Det har vi dock inte kunnat ta hänsyn till. Vilket gör att arealbehovet i verkligheten skulle se annorlunda ut på två gårdar med liknande förutsättningar om kvigornas vikt skiljer sig så mycket. Arealbehovet är dock väldigt varierande beroende på vilka marker som djuren går på så för att bibehålla en god tillväxt skiljer sig från bete till bete.

Den areal som räknas med i arbetet är endast den som behövs på bete inte den som behövs för att försörja kvigan på stall. Detta gör att det inte tar hänsyn till den ökade areal som skulle behövas för att producera foder till kvigorna och den intäkt i form av gårds- och förgröningsstöd som detta skulle kunna innebära utan bara den kostnaden som foderproduktion genererar.

För att ha något att jämföra med i arbetet beräknades vikten med att vara konstant på stall. Växa Sverige rekommenderar att de ska växa i genomsnitt 715 g/dag respektive 765 g/dag beroende på ras för att nå målet att kalva in på 24 månader. Dock ska tillväxten variera vid olika stadier i kvigans liv. Det är lättare att styra tillväxten på stall, dock kan det även på stall vara sämre tillväxt än den önskvärda.

Arbetet är en ekonomisk jämförelse först och främst och antaganden som i vissa fall förenklat djurens biologi har behövts tagits för att kunna göra denna jämförelse. Det är därmed viktigt att ta hänsyn till detta när man läser arbetet och inte köpa allt rakt av utan koppla det till sina egna förhållanden.

6. Slutsats

Studien har konstaterat att betesperiodens längd påverkar lantbrukarens ekonomi positivt om kvigan har en positiv tillväxt. En kviga som har lägre tillväxt på bete och som därmed får en högre inkalvningsålder kommer ändå kosta mindre än om hon endast skulle gå på stall. Detta förhållande gäller endast ner till utebliven tillväxt på grund av de stöd som betesmarken genererar. God tillväxt på bete är däremot bättre ekonomiskt än dåligt tillväxt. En längre betesperiod kompenserar för en utebliven tillväxt då det kräver ett ökat arealbehov och att de rörliga kostnaderna på bete blir lägre än på stall. Detta visar att hypotesen är felaktig angående inkalvningsåldern eftersom betesdriften leder till minskade kostnader fast inkalvningsåldern går upp. Om kvigan däremot går ner i vikt ökar kostnaderna.

Stöden är orsaken till att tillväxten kan utebli på bete och ändå ge ett bättre ekonomiskt resultat än om kvigorna enbart skulle gå på stall. Ifall lantbrukare med mjölkraskvigor inte skulle få stöd för den betesmark de sköter skulle kvigan behöva ha en tillväxt på minst 600 g/dag av de undersökta vikterna.

De fasta kostnaderna blir lika stor per kviga och dag oavsett beteslängden då bete annars utnyttjas av andra kvigor. Detta leder till att arealbehovet är mindre för de som är ute en kortare tid och större för de som är ute längre. Eftersom arealbehovet förändras stämmer inte hypotesen om de fasta kostnaderna.

6.1 Förslag på fortsatt forskning

- Hur skulle tilläggsutfodring påverka en kalkyl som tar upp dessa aspekter, för att få en kviga som har låg tillväxt till att få en god tillväxt
- Jämföra studien med andra länder
- Väga djur på stall-och eller på bete för att få bredare slutresultat med riktiga värden
- Göra en kostnadssimulering på åkerbete och jämföra vilket som är bäst ekonomiskt

Referenser

- Alvåsen, K. Hultgren, H. Hansson, H. Steen, S. Emanuelson, U. Röcklinsberg, H. Berg, L. Staaf Larsson, B. & Sjöquist, M. (2015). *Ekonomiska konsekvenser av krav på bete för mjölkkor*. Uppsala.
https://pub.epsilon.slu.se/13055/1/alvasen_k_160317.pdf [2022-04-11]
- Bennerstål, C. Sällvik, K. (2010). *Tidsåtgång i mjölkproduktion under betessäsong och hela året*. (Rapport 2010:8). SLU Alnarp.
https://pub.epsilon.slu.se/4808/1/bennerstal_et_al_100628.pdf
- Ettema, J & Santos, J. (2004). *Impact of Age at Calving on Lactation, Reproduction, Health, and Income in First-Parity Holsteins on Commercial Farms*. **Journal of Dairy Science**. Volym (87). s 2730–2742.
[https://www.journalofdairyscience.org/article/S0022-0302\(04\)73400-1/fulltext#secd8920241e2142](https://www.journalofdairyscience.org/article/S0022-0302(04)73400-1/fulltext#secd8920241e2142) [2022-04-21]
- Greppa näringen. (u.å). *Sänk inkalvningsåldern*.
<https://greppa.nu/vara-tjanster/atgarder-du-kan-gora-sjalv/sank-inkalvningsaldern> [2022-03-30]
- Gård och djurhälsan. (2017). *Betesbeläggning och betessystem*.
<https://www.gardochdjurhalsan.se/betesbelaggnings-och-betessystem/> [2022-04-27]
- Hawkins, A. Burdine, K. H. Amaral-Phillips, D. M. HC Costa, J. (2020). *Effects of Housing System on Dairy Heifer Replacement Cost From Birth to Calving: Evaluating Costs of Confinement, Dry-Lot, and Pasture-Based Systems and Their Impact on Total Rearing Investment*.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000584758000001> [2022-03-29]
- Jordbruksverket. (2022a). *Skötsel och stallmiljö för nötkreatur*.
<https://jordbruksverket.se/djur/lantbruksdjur-och-hastar/notkreatur/skotsel-och-stallmiljo#h-Beteochutevistelse> [2022-03-29]
- Jordbruksverket. (2022b). *Miljöersättning för betesmarker och slåtterängar 2022*.
<https://jordbruksverket.se/stod/lantbruk-skogsbruk-och->

[tradgard/jordbruksmark/betesmarker-och-slatterangar/betesmarker-och-slatterangar](#) [2022-03-30]

Jordbruksverket. (2022c). *Gårdsstöd 2022*. <https://jordbruksverket.se/stod/lantbruk-skogsbruk-och-tradgard/jordbruksmark/gardsstod-och-stodratter/gardsstod> [2022-04-26]

Jordbruksverket. (2022d). *Förgröningsstöd 2022*. <https://jordbruksverket.se/stod/lantbruk-skogsbruk-och-tradgard/jordbruksmark/forgroningsstod> [2022-04-26]

Jordbruksverket. (2022e). *Nötkreaturstöd 2022*. <https://jordbruksverket.se/stod/lantbruk-skogsbruk-och-tradgard/djur/notkreaturstod> [2022-05-04]

Jordbruksverket. (2020a). *Jordbruksmarkens användning 2020. Slutlig statistik*. <https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/jordbruksverkets-officiella-statistik/jordbruksverkets-statistikrapporter/statistik/2021-02-03-jordbruksmarkens-anvandning-2020.-slutlig-statistik> [2022-04-11]

Jordbruksverket. (2020b). *Arrendepreiser på jordbruksmark 2020*. <https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/jordbruksverkets-officiella-statistik/jordbruksverkets-statistikrapporter/statistik/2021-02-26-arrendepreiser-pa-jordbruksmark-2020> [2022-05-02]

Kalvportalen. (2019). *Tillväxt och näring*. <https://www.kalvportalen.se/skoetsel/tillvaext-hullbedoemning/tillvaext-och-vaegning/?fbclid=IwAR098OL5UH56RHDxam7YzVAojppX4ahlXXLqF6usYrjxetPNGkV4n9SqJ3o> [2022-04-20]

Lundborg, T. (2010). *Bete och ungdjur*. Svensk mjölk. http://juverportalen.se/media/1183/925_fokus-2010-gloem-inte-ungdjuren-paa-bete.pdf [2022-03-29]

Länsstyrelsen. (u.å). *Enhetskostnader för stöd till nybyggnation av stallar*. https://www.lansstyrelsen.se/download/18.691fcf616219e10e93cb8fd/1526068525448/Enhetskostnader%20f%C3%B6r%20st%C3%B6d%20till%20nybyggnation%20av%20stallar.pdf?TSPD_101_R0=088d4528d9ab20001cdca8c8d53607e56ec2184d4684ab5c6725bec7d373a87a336242faf89c654808f369948e14300065a5c045f8d47658a8eeceeff5cc4678867af9d65903d6a3ddf8f98c03696e7f9420798174525ff6407f27f6abddf9bf&fbclid=IwAR03zxgh2yJAyvl0srib9MBFvkmCybgdSH1SQGhnIT2JwOvYIYOXj6dkjs [2022-05-04]

Länsstyrelsen Skåne. (u.å). *Ökad konkurrenskraft inom jordbruk och trädgård*. <https://www.lansstyrelsen.se/skane/natur-och-landsbygd/stod-till->

jordbruksforetagare/okad-konkurrenskraft-inom-jordbruk-och-tradgard.html?fbclid=IwAR2-IpNNjzDjydSxhowrz8uDP6kY_tlxOuGbTHpXHqHT2FYx5Tmr8VaLhJQ
[2022-05-04]

Masello, M. Perez, M.M. Granados, G.E. Stangaferro, M.L. Ceglowski, B. Thomas, M.J. & Giordano, J.O. (2021). *Effect of reproductive management programs for first service on replacement dairy heifer economics*. **Journal of Dairy Science**. Volym (104). s 471–485.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0022030220309449> [2022-04-19]

Miljöhusensyn. (u.å). *Med en djurenhet (DE) means*.
<https://www.miljohusesyn.nu/p/66> [2022-05-04]

Olsson, A. (2018). *LRF: Beteslagen behövs inte*. **Husdjur**. Volym (5). s 52.
<https://www.vxa.se/globalassets/filer-som-inte-ska-indexeras/husdjur/dokument/sid-52-nr-5.pdf> [2022-03-29]

Programiz. (u.å). *Dynamic Programming*.
<https://www.programiz.com/dsa/dynamic-programming> [2022-05-05]

Schuppli, C.A. Keyserlingk, MAG. Weary, DM. (2014). *Access to pasture for dairy cows: Responses from an online engagement*. **Journal of Dairy Science**. Volym (92). s 5185-5192.
<https://academic.oup.com/jas/article/92/11/5185/4703823?login=true>
[2022-05-10]

Svensk mjölk (2006). *Tillväxt*.
<https://adm.greppa.nu/download/18.4b45765516da21fe03b4817b/1570451305843/tillvaxtkurvor-rekryteringskvigor-SvenskMjolk-2006.pdf> [2022-04-20]

Tozer, P.R. Heinrichs, A.J. (2001). *What Affects the Costs of Raising Replacement Dairy Heifers: A Multiple-Component Analysis*. **Journal of Dairy Science**. Volym (84). s 1836-1844.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0022030201746231?via%3Dihub> [2022-03-29]

Trocon, J.L. (1993). *Effects of winter feeding during the rearing period on performance and longevity in dairy cattle*. **Livestock Production Science**. Volym (36). s 157-176.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/030162269390149C?via%3Dihub> [2022-03-29]

- Törnquist, M. Ekman, S. Frid, G. E Holm, A. Hultgren, A. (2014). *Beteslagstiftningens effekter på lönsamheten i mjölkföretagen – en studie av tre typgårdar*.
http://www2.jordbruksverket.se/download/18.37e9ac46144f41921cd33558/1412057736574/ra14_16.pdf [2022-03-30]
- Visma. (2022). *Vad är täckningsbidrag och hur räknar man ut det?*
<https://vismaspcs.se/ekonomiska-termer/vad-ar-tackningsbidrag> [2022-04-12]

Tryckt material

Ax, C. Johansson, C. Kullvén, H. (2015) *Den nya ekonomistyrningen*. Femte upplagan., Stockholm: Liber AB

Eriksson, J. Bergfors, I. Lundgren, A. Petersson, P & Dahlsjö. (2021).
Produktionsgrenskalkyler för växtodling. HIR Skåne och Hushållningssällskapet i Skåne, Halland och Kalmar-Kronoberg-Blekinge.

Eriksson, J. Bergfors, I. Lundgren, A. Petersson, P & Dahlsjö. (2021).
Produktionsgrenskalkyler för husdjur. HIR Skåne och Hushållningssällskapet i Skåne, Halland och Kalmar-Kronoberg-Blekinge.

Levin, H. (2011). *Encyclopedia of Evaluation*. s: 87–90. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.

Levin, H. McEwan, P. Brooks Bowden, C. Shand, R. (2021). *The ingredients Method*. s: 61–76. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.

Nilsson, M. (2017). *Mjölkkor*. Andra utgåvans första tryckning. Vinninga: BMM förlag.

Bilaga 1: Fasta och rörliga kostnader

Kostnad kvigor stallperiod per kvinga				
Fasta kostnader	Enhet	Kvantite	Pris	Kronor
Kvigkalv	kg	80	18,95	1 516 kr
Kalvkoncentrat	kg	55	3,13	172 kr
Kalvkraftfoder	kg	120	3,26	391 kr
Semin	st	1	770	770 kr
Veterinär, medicin	st	1	175	175 kr
Summa fasta kostnader				2 849 kr
Rörliga kostnader	Enhet	Kvantite	Pris	Kronor
Ensilage	kg ts	2 057	1,55	3 188 kr
Spanmål egen, korn	kg	880	1,55	1 364 kr
Halm	kg	1 000	0,7	700 kr
Foderberedning/kg spm	kg	880	0,1	88 kr
Mineraler	kg	25	7,32	183 kr
Strö	kg	285	1	285 kr
Traktkostnad mjlkprod.	tim	1	150	210 kr
Div. husdjur	st	1	490	490 kr
Energi	kWh	180	0,65	117 kr
Underhåll stallinventarier	st	1	140	140 kr
Ränta rörelsekapital (faktor)>>	1,25	12 495	3%	412 kr
Ränta djurkapital (faktor)>>	2,08	1 516	3%	83 kr
Arbete djurskötare	tim	8,9	235	2 092 kr
Summa rörliga kostnader				9 352 kr
Summa rörliga kostnader/dag				22 kr
Kostnader bete				
Fasta kostnader per hektar	Enhet	Kvantite	Pris	Kronor
Drivmedel maskiner	tim	1	47	47 kr
Underhåll fyrhjuling	ha	1	252	252 kr
Arrende	ha	1	547	547 kr
Kostnad stängsling	ha	1	245	245 kr
Ränta rörelse kapital (faktor)>	0,6	1 654	3%	30 kr
Skötsel kostnad	kg ts	1500	0,5	750 kr
Arbete	tim	1,5	240	360 kr
Maskiner(avsk+ränta)	ha	1	478	478 kr
Summa fasta kostnader				2 709 kr
Fast kostnader per kvinga	Enhet	Kvantite	Pris	Kronor
Arbete djurskötare	tim	3,1	235	729 kr
Summa rörliga kostnader				729 kr
Summa rörliga kostnader/dag				2 kr

Bilaga 2: Faktorer

	Periden uppdelning	månader	dagar			
	Inkalvningålder	24	730			
	Betesperiod	8	310			
	Stalperiod	16	420			
	Nötkreatur stöd	12	365			
	Kostnad stall	Enhet	Kvantite			
	Enhetskostnad/plats	kr/plats	27 600			
	Investeringsstöd		40%			
	Avskrivningar	år	20			
	Stallplats	kr/24månader	1 656			
	Hektar användning	Enhet	Kvanitet			
	Konsumtionsbart bete	kg/ts	1 140			
	Kvigans konsumtion	kg/ts	5,5			
	Hektar behov kviga/dag	ha	0,00482			
	Stöd	Enhet	Kvantitet	Pris	Kronor	
	Nötkreaturstöd	st	1	977	977 kr	
	Miljöstöd	ha	1	1 300	1 300 kr	
	Gård och förgröningstöd	ha	1	2 053	2 053 kr	

Bilaga 3: Matris Holstein

Holstein									
765g/dag									
Inkalvningsålderns variation									
Vikt skilnad		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
135	900g/dag	0	-16	-21	-26	-32	-37	-42	-55
0	765g/dag	0	0	0	0	0	0	0	0
-165	600g/dag	0	19	26	32	39	45	52	67
-365	400g/dag	0	43	57	72	86	100	115	148
-565	200g/dag	0	66	89	111	133	155	177	229
-765	0g/dag	0	90	120	150	180	210	240	310
-965	-200g/dag	0	114	151	189	227	265	303	391
Antal dagar på stall									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	730	624	589	554	518	483	448	365
	765g/dag	730	640	610	580	550	520	490	420
	600g/dag	730	659	636	612	589	565	542	487
	400g/dag	730	683	667	652	636	620	605	568
	200g/dag	730	706	699	691	683	675	667	649
	0g/dag	730	730	730	730	730	730	730	730
	-200g/dag	730	754	761	769	777	785	793	811
Kostnad för stallbyggnad variation									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	1,00	0,98	0,97	0,96	0,96	0,95	0,94	0,93
	765g/dag	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	600g/dag	1,00	1,03	1,04	1,04	1,05	1,06	1,07	1,09
	400g/dag	1,00	1,06	1,08	1,10	1,12	1,14	1,16	1,20
	200g/dag	1,00	1,09	1,12	1,15	1,18	1,21	1,24	1,31
	0g/dag	1,00	1,12	1,16	1,21	1,25	1,29	1,33	1,42
	-200g/dag	1,00	1,16	1,21	1,26	1,31	1,36	1,41	1,54
Hektar/kviga									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
	765g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
	600g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
	400g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
	200g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
	0g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
	-200g/dag	0,000	0,300	0,400	0,500	0,600	0,700	0,800	1,033
Nötkreatur stödets variation									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	1,00	0,96	0,94	0,93	0,91	0,90	0,88	0,85
	765g/dag	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	600g/dag	1,00	1,05	1,07	1,09	1,11	1,12	1,14	1,18
	400g/dag	1,00	1,12	1,16	1,20	1,24	1,27	1,31	1,41
	200g/dag	1,00	1,18	1,24	1,30	1,36	1,42	1,49	1,63
	0g/dag	1,00	1,25	1,33	1,41	1,49	1,58	1,66	1,85
	-200g/dag	1,00	1,31	1,41	1,52	1,62	1,73	1,83	2,07

Kostnad för stallbyggnad									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	1 656	1 620	1 608	1 596	1 584	1 572	1 560	1 532
	765g/dag	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656
	600g/dag	1 656	1 700	1 715	1 729	1 744	1 759	1 773	1 808
	400g/dag	1 656	1 753	1 786	1 818	1 851	1 883	1 916	1 992
	200g/dag	1 656	1 807	1 857	1 907	1 958	2 008	2 058	2 175
	0g/dag	1 656	1 860	1 928	1 996	2 064	2 132	2 200	2 359
	-200g/dag	1 656	1 914	1 999	2 085	2 171	2 257	2 343	2 543
Total kostnad bete									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	0	1 024	1 366	1 707	2 048	2 390	2 731	3 528
	765g/dag	0	1 024	1 366	1 707	2 048	2 390	2 731	3 528
	600g/dag	0	1 024	1 366	1 707	2 048	2 390	2 731	3 528
	400g/dag	0	1 024	1 366	1 707	2 048	2 390	2 731	3 528
	200g/dag	0	1 024	1 366	1 707	2 048	2 390	2 731	3 528
	0g/dag	0	1 024	1 366	1 707	2 048	2 390	2 731	3 528
	-200g/dag	0	1 024	1 366	1 707	2 048	2 390	2 731	3 528
Total kostnad stall									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	19 104	16 746	15 960	15 174	14 389	13 603	12 817	10 983
	765g/dag	19 104	17 100	16 432	15 764	15 096	14 428	13 760	12 201
	600g/dag	19 104	17 532	17 008	16 484	15 960	15 436	14 912	13 690
	400g/dag	19 104	18 056	17 707	17 357	17 008	16 659	16 310	15 495
	200g/dag	19 104	18 580	18 405	18 231	18 056	17 881	17 707	17 299
	0g/dag	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104
	-200g/dag	19 104	19 628	19 802	19 977	20 152	20 326	20 501	20 908
Total kostnad									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	20 760	19 390	18 934	18 477	18 021	17 564	17 108	16 043
	765g/dag	20 760	19 780	19 453	19 127	18 800	18 474	18 147	17 385
	600g/dag	20 760	20 256	20 088	19 921	19 753	19 585	19 417	19 025
	400g/dag	20 760	20 834	20 858	20 883	20 907	20 932	20 957	21 014
	200g/dag	20 760	21 411	21 628	21 845	22 062	22 279	22 496	23 002
	0g/dag	20 760	21 988	22 398	22 807	23 216	23 626	24 035	24 991
	-200g/dag	20 760	22 565	23 167	23 769	24 371	24 973	25 575	26 979
Nötkreaturstöd, gårdstöd, förgröningsstöd och miljöstöd									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	977	1 940	2 262	2 583	2 904	3 225	3 546	4 295
	766g/dag	977	1 983	2 318	2 654	2 989	3 324	3 659	4 442
	600g/dag	977	2 035	2 387	2 740	3 093	3 445	3 798	4 621
	400g/dag	977	2 098	2 471	2 845	3 219	3 592	3 966	4 838
	200g/dag	977	2 161	2 555	2 950	3 345	3 739	4 134	5 055
	0g/dag	977	2 224	2 639	3 055	3 471	3 886	4 302	5 272
	-200g/dag	977	2 287	2 723	3 160	3 597	4 033	4 470	5 488
Total kostnad med stöd									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	19 783	17 450	16 672	15 895	15 117	14 339	13 562	11 747
	765g/dag	19 783	17 797	17 135	16 473	15 811	15 150	14 488	12 943
	600g/dag	19 783	18 221	17 701	17 180	16 660	16 140	15 619	14 405
	400g/dag	19 783	18 736	18 387	18 038	17 689	17 340	16 991	16 176
	200g/dag	19 783	19 250	19 072	18 895	18 717	18 540	18 362	17 948
	0g/dag	19 783	19 764	19 758	19 752	19 746	19 740	19 734	19 719
	-200g/dag	19 783	20 279	20 444	20 609	20 774	20 940	21 105	21 491

Bilaga 4: Matris SRB

SRB									
715g/dag									
Inkalvningsålderns variation									
Vikt skilnad		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
135	850g/dag	0	-17	-23	-28	-34	-40	-45	-59
0	715g/dag	0	0	0	0	0	0	0	0
-115	600g/dag	0	14	19	24	29	34	39	50
-315	400g/dag	0	40	53	66	79	93	106	137
-515	200g/dag	0	65	86	108	130	151	173	223
-715	0g/dag	0	90	120	150	180	210	240	310
-915	-200g/dag	0	115	154	192	230	269	307	397
Antal dagar på stall									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	730	623	587	552	516	480	445	361
	715g/dag	730	640	610	580	550	520	490	420
	600g/dag	730	654	629	604	579	554	529	470
	400g/dag	730	680	663	646	629	613	596	557
	200g/dag	730	705	696	688	680	671	663	643
	0g/dag	730	730	730	730	730	730	730	730
	-200g/dag	730	755	764	772	780	789	797	817
Kostnad för stallbyggnad variation									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	1,00	0,98	0,97	0,96	0,95	0,95	0,94	0,92
	715g/dag	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	600g/dag	1,00	1,02	1,03	1,03	1,04	1,05	1,05	1,07
	400g/dag	1,00	1,05	1,07	1,09	1,11	1,13	1,14	1,19
	200g/dag	1,00	1,09	1,12	1,15	1,18	1,21	1,24	1,31
	0g/dag	1,00	1,12	1,16	1,21	1,25	1,29	1,33	1,42
	-200g/dag	1,00	1,16	1,21	1,26	1,32	1,37	1,42	1,54
Hektar/kviga									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	715g/dag	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	600g/dag	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	400g/dag	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	200g/dag	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	0g/dag	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	-200g/dag	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Nötkreatur stödets variation									
		0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar
	900g/dag	1,00	0,95	0,94	0,92	0,91	0,89	0,88	0,84
	715g/dag	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	600g/dag	1,00	1,04	1,05	1,07	1,08	1,09	1,11	1,14
	400g/dag	1,00	1,11	1,14	1,18	1,22	1,25	1,29	1,37
	200g/dag	1,00	1,18	1,24	1,30	1,36	1,41	1,47	1,61
	0g/dag	1,00	1,25	1,33	1,41	1,49	1,58	1,66	1,85
	-200g/dag	1,00	1,32	1,42	1,53	1,63	1,74	1,84	2,09

Kostnad för stallbyggnad									
	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar	
900g/dag	1 656	1 617	1 605	1 592	1 579	1 566	1 553	1 523	
715g/dag	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	1 656	
600g/dag	1 656	1 689	1 700	1 711	1 722	1 733	1 744	1 769	
400g/dag	1 656	1 746	1 776	1 806	1 836	1 866	1 896	1 966	
200g/dag	1 656	1 803	1 852	1 901	1 950	1 999	2 048	2 163	
0g/dag	1 656	1 860	1 928	1 996	2 064	2 132	2 200	2 359	
-200g/dag	1 656	1 917	2 004	2 091	2 179	2 266	2 353	2 556	
Total kostnad bete									
	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar	
900g/dag	0	212	282	353	423	494	564	729	
715g/dag	0	212	282	353	423	494	564	729	
600g/dag	0	212	282	353	423	494	564	729	
400g/dag	0	212	282	353	423	494	564	729	
200g/dag	0	212	282	353	423	494	564	729	
0g/dag	0	212	282	353	423	494	564	729	
-200g/dag	0	212	282	353	423	494	564	729	
Total kostnad stall									
	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar	
900g/dag	19 104	16 721	15 927	15 133	14 339	13 545	12 751	10 898	
715g/dag	19 104	17 100	16 432	15 764	15 096	14 428	13 760	12 201	
600g/dag	19 104	17 422	16 862	16 301	15 740	15 180	14 619	13 311	
400g/dag	19 104	17 983	17 609	17 235	16 862	16 488	16 114	15 242	
200g/dag	19 104	18 543	18 356	18 170	17 983	17 796	17 609	17 173	
0g/dag	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	19 104	
-200g/dag	19 104	19 664	19 851	20 038	20 225	20 412	20 599	21 035	
Total kostnad									
	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar	
900g/dag	20 760	18 550	17 814	17 077	16 341	15 605	14 868	13 150	
715g/dag	20 760	18 967	18 370	17 772	17 175	16 577	15 980	14 586	
600g/dag	20 760	19 322	18 843	18 364	17 885	17 406	16 927	15 809	
400g/dag	20 760	19 940	19 667	19 394	19 120	18 847	18 574	17 937	
200g/dag	20 760	20 558	20 490	20 423	20 356	20 288	20 221	20 064	
0g/dag	20 760	21 175	21 314	21 453	21 591	21 730	21 868	22 191	
-200g/dag	20 760	21 793	22 138	22 482	22 826	23 171	23 515	24 319	
Nötkreaturstöd, gårdstöd, förgröningsstöd och miljöstöd									
	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar	
900g/dag	977	932	916	901	886	871	856	820	
715g/dag	977	977	977	977	977	977	977	977	
600g/dag	977	1 016	1 029	1 042	1 054	1 067	1 080	1 110	
400g/dag	977	1 083	1 119	1 154	1 189	1 225	1 260	1 343	
200g/dag	977	1 151	1 208	1 266	1 324	1 382	1 440	1 575	
0g/dag	977	1 218	1 298	1 379	1 459	1 539	1 619	1 807	
-200g/dag	977	1 285	1 388	1 491	1 594	1 696	1 799	2 039	
Total kostnad med stöd									
	0dagar	90dagar	120dagar	150dagar	180dagar	210dagar	240dagar	310dagar	
900g/dag	19 783	17 619	16 898	16 176	15 455	14 734	14 012	12 329	
715g/dag	19 783	17 990	17 393	16 795	16 198	15 600	15 003	13 609	
600g/dag	19 783	18 307	17 815	17 323	16 831	16 339	15 847	14 699	
400g/dag	19 783	18 857	18 548	18 240	17 931	17 623	17 314	16 594	
200g/dag	19 783	19 407	19 282	19 157	19 032	18 907	18 781	18 489	
0g/dag	19 783	19 958	20 016	20 074	20 132	20 191	20 249	20 385	
-200g/dag	19 783	20 508	20 749	20 991	21 233	21 475	21 716	22 280	